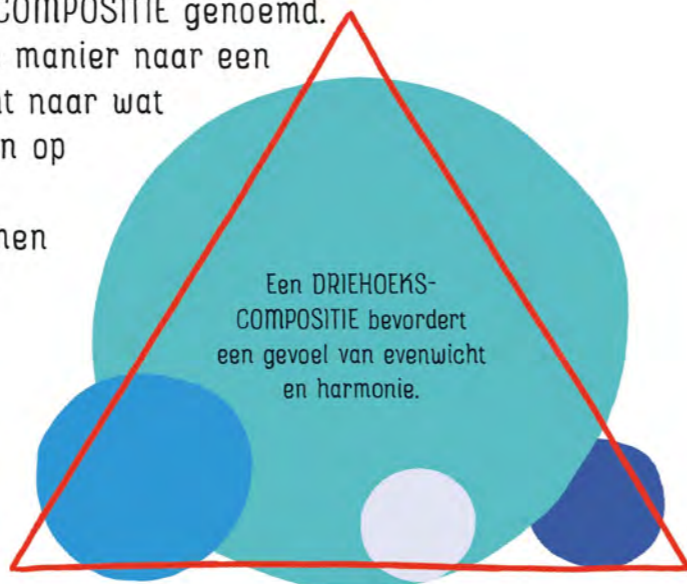

HOE KRIJGT ALLES ZIJN PLAATS?

Hoe de verschillende onderdelen van een afbeelding zijn geplaatst en hoe ze op elkaar inwerken wordt de **COMPOSITIE** genoemd. De compositie dwingt je op een bepaalde manier naar een afbeelding te kijken. Het leidt je aandacht naar wat van belang is en kan zelfs invloed hebben op wat je van een schilderij vindt.

Veel schilderijen volgen bepaalde vormen en lijnen, ook al zie je die meestal niet.

De compositie rechts is **EVENWICHTIG**: de elementen aan beide kanten weerspiegelen elkaar min of meer.

Dit schilderij maakt gebruik van een keurige, evenwichtige driehoekscompositie om de keuze uit te beelden tussen deugdzaamheid (voorgesteld door de vrouw links) en plezier (de vrouw rechts).

HET VISIOEN VAN EEN RIDDER
Raphael, rond 1504

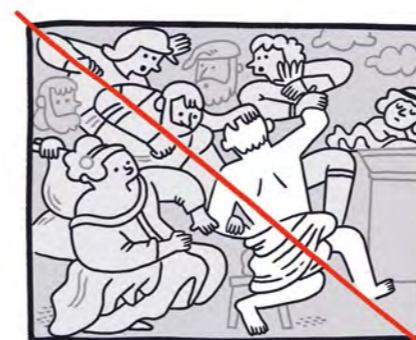
Een boom deelt het tafereel op en leidt je ogen naar beneden, naar de ridder, het personage dat de keuze maakt.

Als dingen op een **LIJN** staan, zijn je ogen geneigd die te volgen. **STEILE DIAGONALEN** wekken beweging op omdat ze je ogen aanmoedigen om te bewegen.

Sommige composities lijken helemaal niet geordend...

Op bladzijde 75 zie je een voorbeeld van een informele compositie.

Een diagonale lijn leidt je ogen naar de held die vecht om te ontkomen. Bijna alle andere personages staan links, dicht op elkaar. Dat versterkt het beeld hoe zijn vijanden hem hard aanpakken.

Een onevenwichtige compositie brengt drama in dit schilderij, dat de Bijbelse held Samson voorstelt, die wordt gevangengenomen door zijn vijanden.

SAMSON GEVANGENOMEN DOOR DE FILISTIJNEN
Giovanni Francesco Barbieri, bekend als Guercino, 1619

De compositie hierboven is met opzet **ONEVENWICHTIG**: bovenaan zijn meer elementen dan onderaan. Dat kan een dramatisch effect geven, of erop wijzen dat iets te gebeuren staat.

Let op de verschillende composities in dit boek.

Wiens kant, denk je, wilde de kunstenaar dat je kiest?

WIE ONTBREEKT ER?

Honderden jaren lang werd de meest gewaardeerde kunst in Europa en Noord-Amerika gemaakt door witte, mannelijke kunstenaars voor rijke witte klanten. Sommige kunstenaars werden vergeten of bleven onbekend vanwege hun geslacht of huidskleur. Tegenwoordig proberen kunstenaars en musea de leegtes die dit in de kunst heeft veroorzaakt, op te vullen.

Eeuwenlang kregen vrouwen geen toegang tot de ateliers van kunstenaars, zodat het voor hen moeilijk was kunstenaar te worden.

Artemisia Gentileschi leerde schilderen van haar vader. Hoewel ze een van de beroemdste schilders van haar tijd was, werd ze na haar dood bijna vergeten. Mensen konden gewoon niet geloven dat een vrouw zo goed kon schilderen.

ZELFPORTRET ALS DE HEILIGE CATHARINA VAN ALEXANDRIË
Artemisia Gentileschi, rond 1615-17

VROUWELIJKE
KUNSTENAARS

BESTE KUNST-
VERZAMELAAR...

MINDER DAN 5% VAN DE KUNSTENAARS OP DE
AFDELING MODERNE KUNST IS EEN VROUW

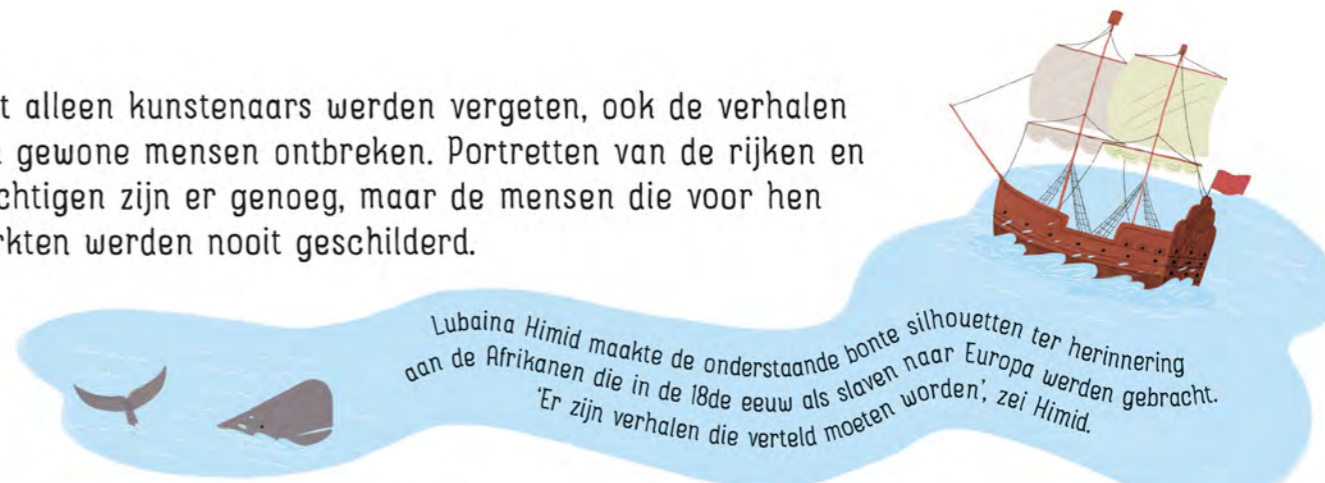
De figuren dragen kleurrijke kleren en voeren de taken uit waartoe ze gedwongen werden. De groep op deze foto bestaat uit dansers en muzikanten. Op de achterzijde van elk silhouet staat het levensverhaal van die persoon.

NAMING THE MONEY (DE NAAM VAN HET GELD)
Lubaina Himid, 2004

Niet alleen kunstenaars werden vergeten, ook de verhalen van gewone mensen ontbreken. Portretten van de rijken en machtigen zijn er genoeg, maar de mensen die voor hen werkten werden nooit geschilderd.

Lubaina Himid maakte de onderstaande bonte silhouetten ter herinnering aan de Afrikanen die in de 18de eeuw als slaven naar Europa werden gebracht. 'Er zijn verhalen die verteld moeten worden', zei Himid.

In 1985 ontstonden de Guerrilla Girls, een groep kunstenaars die posters maakt over hoe weinig kunst van vrouwen in de musea hangt. Ze vragen ook aandacht voor ander onrecht in de kunstwereld, cultuur en politiek.

KNALIDEEËN

Mijn werk is een chemische reactie tussen mezelf en de wereld...

Cornelia Parker

Parker vulde het tuinhuisje met spullen die daar normaal gesproken in te vinden zijn...

Kunstenaars doen soms ONTZETTEND hun best om kunst te maken met een grote impact. Een van de extreemste voorbeelden is Cornelia Parker, die een tuinhuisje opblies om de dramatische installatie rechts te maken. De verkoolde resten zijn opgehangen rond een gloeilamp waarmee het moment van de knal wordt stilgelegd.

De titel, *Cold Dark Matter* of 'koude donkere materie', is een term uit de astronomie. De kunstenaar beschreef het als 'de materie in het universum die we niet zien en niet kunnen tellen. We weten dat ze bestaat, maar we kunnen ze niet meten'. De titel linkt dus het kunstwerk met het heelal en het universum.

... en liet het toen opblazen door het Britse leger.

Na de explosie werd alles wat de knal had overleefd verzameld. Sommige dingen werden nooit teruggevonden.

MUZIEK-INSTRUMENTEN

BESTEK

OUD SPEELGOED

GEREEDSCHAP

GIETERS

De voorwerpen hangen aan dunne draadjes, schommelen en maken bewegende schaduwen.

De meeste wetenschappers denken dat het universum ontstond in een grote explosie, de big bang. Misschien wilde Parker deze big bang overdoen op een kleiner, individueler vlak?

Parker zei dat de schaduwen net zozeer onderdeel zijn van het kunstwerk als de voorwerpen.

COLD DARK MATTER: AN EXPLODED VIEW
Cornelia Parker, 1991

KUNST EN POLITIEK

NAPOLEON STEEKT DE ALPEN OVER
Jacques-Louis David, rond 1801

Sommige mensen vinden dat kunst apolitiek moet zijn. Anderen vinden ALLE kunst politiek, omdat ze beïnvloed is door ideeën en waarden van toen ze gemaakt werd.

Sommige kunst is opzettelijk politiek, bijvoorbeeld om een specifieke heerser of partij te promoten. Dit soort kunst noemen we PROPAGANDA.

Politiek kan ook kunst beïnvloeden, als heersers of regimes het werk van kunstenaars proberen te reguleren, of kunst verbieden die hen niet bevalt. Dat is CENSUUR.

De affiche rechts is heel anders dan het schilderij van Napoleon, maar het is ook propaganda. Het is een steunbetuiging aan de communisten, die in 1917 in Rusland de macht grepen.

De communisten wilden totaal met het verleden breken, net zoals de kunstenaar die de affiche maakte.

Daarom gebruikte hij geen traditionele beelden van mensen of dingen om zijn boodschap over te brengen, alleen geometrische figuren.

VERSLE DE WITTEN MET DE RODE WIG
El Lissitzky, 1920

Op de affiche worden de communisten - de 'roden' - voorgesteld als een rode wig die een witte cirkel openbreekt die het oude regime voorstelt.

De werkelijkheid was minder heroïsch. Napoleon stak pas enkele dagen na zijn troepen de bergen over, op een ezel, en het sneeuwde niet eens. Napoleon was ook kleiner dan hij hier lijkt.

Dit beroemde propagandaschilderij toont de Franse heerser Napoleon Bonaparte op een steigerend oorlogspaar, terwijl hij zijn leger over de besneeuwde bergen leidt.

Hedendaagse kunstenaars behandelen politieke onderwerpen in hun kunst, zoals de klimaatverandering.

Kunstenaar Olafur Eliasson en geoloog Minik Rosing maakten een reeks installaties, *Ice Watch*, om te wijzen op de effecten van de opwarming van de aarde.

Enorme ijsblokken uit Groenland werden naar Europese steden gebracht om daar te smelten. Zo konden toeschouwers zelf de impact zien die de stijgende temperaturen op het milieu hebben.

Leg je handen op het ijs, luister ernaar, ruik het, kijk ernaar en wees getuige van de ecologische veranderingen waar onze wereld aan onderhevig is.

Tjee, dat smolt snel!

Olafur Eliasson